

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 13.4.2021
COM(2021) 183 final

2021/0098 (NLE)

Förslag till

RÅDETS BESLUT

**om den ståndpunkt som ska intas på Europeiska unionens vägnar i
Världshandelsorganisationens råd för handelsrelaterade aspekter av immateriella
rättigheter**

MOTIVERING

1. FRÅGA SOM BEHANDLAS I FÖRSLAGET

Detta förslag avser ett beslut om fastställande av den ståndpunkt som ska intas på unionens vägnar i Världshandelsorganisationens råd för handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter (*Trips-rådet*) i samband med det planerade antagandet av ett beslut om en begäran om en förlängning av övergångsperioden enligt artikel 66.1 i Trips-avtalet för minst utvecklade medlemsländer.

2. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

2.1. Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter

Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (*Trips-avtalet*) syftar bland annat till att tillhandahålla lämpliga standarder och principer för tillgången till, omfattningen och användningen av handelsrelaterade immaterialrätter, effektiva och lämpliga medel för säkerställande av skydd för dessa samt effektiva och snabba multilaterala förfaranden för förebyggande och lösning av tvister mellan medlemmarnas regeringar. Trips-avtalet omfattar följande immateriella rättigheter: upphovsrätt och därmed närstående rättigheter, varumärken, geografiska beteckningar, inbegripet ursprungsbeteckningar, industriella formgivningar, patent, inbegripet skydd av växtförädlingsprodukter, kretsmönster för halvledarprodukter och företagshemligheter. Trips-avtalet trädde i kraft den 1 januari 1995.

Europeiska unionen är part i Trips-avtalet¹.

2.2. Trips-rådet

Trips-rådet övervakar Trips-avtalets funktion. Vid sina ordinarie möten fungerar Trips-rådet som ett forum för diskussion om handelsrelaterade aspekter av skyddet av och säkerställandet av skydd för immaterialrätter som omfattas av Trips-avtalet. Trips-rådet verkar under allmän vägledning av WTO:s allmänna råd. Det står öppet för alla WTO-medlemmar och för de observatörer som godkänts av medlemmarna. Trips-rådet fattar beslut med enhällighet. Enligt punkt 33 i Trips-rådets arbetsordning² ska ett beslut som inte kan fattas med enhällighet i Trips-rådet hänskjutas till allmänna rådet för beslut. I artikel IX i Marrakechavtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen (*Marrakechavtalet*) anges att i de fall då Europeiska unionen utnyttjar sin rösträtt ska den ha samma antal röster som dess medlemsländer som är medlemmar i WTO.

2.3. Akt som planeras av Trips-rådet

Trips-rådet ska vid sitt formella möte den 8–9 juni 2021 anta ett beslut om en begäran om en förlängning av övergångsperioden enligt artikel 66.1 i Trips-avtalet för minst utvecklade medlemsländer från och med den 1 juli 2021 (*den planerade akten*).

När Marrakechavtalet trädde i kraft den 1 januari 1995 undantogs de minst utvecklade medlemsländerna från de skyldigheter som följer av Trips-avtalet, med undantag för artiklarna 3–5, under tio års tid (artikel 66.1 i Trips-avtalet). Enligt samma artikel medges också möjlighet till förlängning av denna tidsperiod efter vederbörligt motiverad begäran från en minst utvecklad medlem. Detta undantag har redan på begäran från de minst utvecklade

¹ Rådets beslut 94/800/EG (av den 22 december 1994) om ingående, på Europeiska gemenskapens vägnar – vad beträffar frågor som omfattas av dess behörighet – av de avtal som är resultatet av de multilaterala förhandlingarna i Uruguayrundan (1986–1994) (EGT L 336, 23.12.1994, s. 1).

² Arbetsordning för Trips-rådets möten (28 september 1995) – IP/C/1.

medlemsländerna förlängts två gånger, nämligen 2005 och 2013, andra gången till och med den 1 juli 2021.

På gruppen av minst utvecklade medlemsländers vägnar lämnade Tchad den 1 oktober 2020 formellt in en begäran³ om en förlängning av övergångsperioden. Gruppen av minst utvecklade medlemsländer har begärt att övergångsperioden ska förlängas så länge medlemmen kvarstår i kategorin minst utvecklade medlemsländer och under en period på tolv år från och med dagen för ikraftträdandet av FN:s generalförsamlings beslut om att medlemmen ska utgå från kategorin minst utvecklade länder.

Den planerade akten kommer att bli bindande för parterna i enlighet med artikel 66.1 i Trips-avtalet, där följande föreskrivs: ”Mot bakgrund av de minst utvecklade medlemmarnas behov och krav, deras ekonomiska, finansiella och administrativa begränsningar och deras behov av manöverutrymme för att kunna skapa en livskraftig teknisk grund, skall sådana medlemmar under tio års tid räknat från den i artikel 65.1 angivna dagen för tillämpning inte åläggas att tillämpa bestämmelserna i detta avtal, med undantag för artiklarna 3–5. TRIPS-rådet skall efter vederbörligt motiverad begäran från en minst utvecklad medlem medge förlängning av denna tidsperiod.”

3. DEN STÅNDPUNKT SOM SKA INTAS PÅ UNIONENS VÄGNAR

Som svar på den begäran som lämnats av den aktuella medlemmen i gruppen av minst utvecklade medlemsländer rekommenderar kommissionen att Europeiska unionens råd fastställer unionens ståndpunkt enligt följande: De minst utvecklade medlemsländerna bör inte vara skyldiga att tillämpa bestämmelserna i Trips-avtalet, med undantag för artiklarna 3–5, under en begränsad tidsperiod på högst tio år, eller fram till dess att de upphör att vara ett av de minst utvecklade medlemsländerna, beroende på vad som infaller först.

En förlängning av övergångsperioden utan tidsbegränsning, såsom föreslagits av de minst utvecklade medlemsländerna, skulle dock inte stå i överensstämmelse med målet att successivt integrera dessa länder – i egenskap av medlemmar i det multilaterala handelssystemet – i det internationella immaterialrättssystemet på grundval av de minimikrav som fastställs i Trips-avtalet.

Om WTO:s medlemmar stöder en förlängning av övergångsperioden enligt artikel 66.1 i Trips-avtalet utan tidsbegränsning, bör unionen inte stå i vägen för att enhällighet nås.

En viss nivå av skydd och säkerställande av skydd för immateriella rättigheter är nödvändigt även i de minst utvecklade medlemsländerna, eftersom immateriella rättigheter är en katalysator för innovation och ett viktigt verktyg för hållbar utveckling. Skydd och säkerställande av skydd för immateriella rättigheter utgör också ett incitament för teknikinnehavare att främja kunskapsspridning och lockar utländska investeringar till de minst utvecklade medlemsländerna. En viss nivå av skydd och säkerställande av skydd för immateriella rättigheter i de minst utvecklade medlemsländerna fungerar dessutom som en sporre för företag i EU att ta med sig ny teknik till dessa länder utan att man behöver befara att immateriella rättigheter stjäls eller missbrukas på annat sätt. En förlängning av övergångsperioden utan tidsbegränsning skulle inte vara tillräckligt uppmuntrande för de minst utvecklade medlemsländerna att anstränga sig inom detta område och kan vara kontraproduktivt för deras konkurrenskraft i världshandelssystemet. Ytterligare en förlängning av övergångsperioden för genomförandet av Trips-avtalet, med undantag för artiklarna 3–5, är emellertid motiverad. De minst utvecklade medlemsländerna utgör det mest sårbara segmentet i det internationella handelssamfundet. Man har låg inkomst per capita, en

³ WTO-dokument IP/C/W/668.

låg nivå av mänsklig utveckling och ekonomiska och strukturella problem som hämmar tillväxten. Med covid-19-pandemin ställs nu dessa medlemmar inför ännu fler utmaningar. De minst utvecklade medlemsländerna behöver därför politiskt utrymme och flexibilitet för att kunna hantera sina utmaningar för utvecklingen och skapa en livskraftig teknisk grund.

Det är också viktigt att arbeta för att se till att eventuella ändringar av de minst utvecklade medlemsländernas lagar, förordningar och praxis under den förlängda övergångsperioden inte leder till en lägre grad av överensstämmelse med bestämmelserna i Trips-avtalet. Detta krav skulle sporra de minst utvecklade medlemsländerna att successivt genomföra vissa av Trips-avtalets bestämmelser och förhindra att graden av immaterialrättsligt skydd sänks. De minst utvecklade medlemsländernas insatser för att genomföra vissa bestämmelser i Trips-avtalet skulle beaktas när beslut fattas om vilka länder som ska tillhandahållas tekniskt och finansiellt samarbete enligt artikel 67 i Trips-avtalet i syfte att underlätta genomförandet av Trips-avtalet, med fokus på de områden som är av störst omedelbar nytta.

Den andra delen av dessa medlemsländers begäran, dvs. begäran om ytterligare en period på tolv år från och med den dag då de upphör att ingå i kategorin minst utvecklade medlemsländer, verkar falla utanför tillämpningsområdet för artikel 66.1 i Trips-avtalet, eftersom denna artikel bara gäller en förlängning av övergångsperioden för de minst utvecklade medlemsländernas genomförande av vissa bestämmelser i Trips-avtalet. Begäran tycks avse ett undantag från de relevanta bestämmelserna i Trips-avtalet, vilket Trips-rådet inte kan fatta beslut om. Begäran om ett undantag för länder som inte hör till de minst utvecklade medlemsländerna som en del av ett beslut av Trips-rådet enligt artikel 66.1 i Trips-avtalet kan därför inte stödjas.

Det bör noteras att begäran om ytterligare ett tolvårigt undantag från och med den tidpunkt då en medlem inte längre tillhör kategorin minst utvecklade medlemsländer även ingår i meddelandet⁴ om en smidig övergång för denna kategori av medlemmar som Tchad lade fram på uppdrag av gruppen minst utvecklade medlemsländer den 17 november 2020 för allmänna rådet och som diskuteras i allmänna rådet.

Initiativet är helt förenligt med EU:s bestämmelser. Liknande beslut har antagits tidigare. Europeiska unionen ställde sig bakom det beslut som WTO:s medlemmar enades om den 11 juni 2013 om att förlänga de minst utvecklade medlemsländernas övergångsperiod för tillämpningen av Trips-avtalet, med undantag för artiklarna 3–5, till och med den 1 juli 2021⁵.

De minst utvecklade medlemsländerna har också beviljats ett särskilt undantag när det gäller genomförandet av Trips-avtalets bestämmelser om läkemedel. Detta undantag skulle inledningsvis löpa ut den 1 januari 2016 på grundval av Dohaförklaringen om Trips-avtalet och folkhälsa som antogs den 14 november 2001. Bangladesh begärde 2015, på de minst utvecklade medlemsländernas vägnar, ett undantag från de skyldigheter som följer av Trips-avtalet vad gäller läkemedel för de minst utvecklade medlemsländerna under så lång tid som de fortfarande är minst utvecklade medlemsländer. EU ställde sig bakom denna begäran från gruppen av minst utvecklade medlemsländer inför Dohaförklaringen om Trips-avtalet och folkhälsa och WTO:s allmänna råds beslut av den 30 augusti 2003 om genomförandet av punkt 6 i Dohaförklaringen. Undantaget förlängdes slutligen till och med den 1 januari 2033 eller fram till dess att ett medlemsland upphör att vara ett av de minst utvecklade medlemsländerna, beroende på vad som infaller först.

EU:s ståndpunkt om den planerade akten är helt förenlig med EU:s ståndpunkt när det gäller genomförandet av Trips-avtalets bestämmelser om läkemedel.

⁴ WT/GC/W/807.

⁵ WTO-dokument IP/C/64.

4. FÖRFARANDEMÄSSIG RÄTTSLIG GRUND

4.1. Principer

I artikel 218.9 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*) föreskrivs att beslut ska antas ”om fastställande av vilka ståndpunkter som på unionens vägnar ska intas i ett organ som inrättas genom ett avtal, om detta organ ska anta akter med rättslig verkan, med undantag av sådana akter som kompletterar eller ändrar avtalets institutionella ram”.

Begreppet ”akter med rättslig verkan” omfattar akter som har rättslig verkan med stöd av de regler i internationell rätt som tillämpas på organet i fråga. Det omfattar även instrument som inte har bindande verkan enligt internationell rätt, men som är ”ägnade att på ett avgörande sätt påverka innehållet i de bestämmelser som antas av unionslagstiftaren”⁶.

4.2. Tillämpning i det aktuella fallet

Trips-rådet är ett organ som inrättats genom Marrakechavtalet och dess bilaga 1C om Trips-avtalet.

Den akt som ska antas av Trips-rådet är en akt med rättslig verkan. Den planerade akten kommer att vara bindande enligt internationell rätt i enlighet med artikel 66.1 i Trips-avtalet.

Den planerade akten varken kompletterar eller ändrar avtalets institutionella ram.

Den förfarandemässiga rättsliga grunden för det föreslagna beslutet är därför artikel 218.9 i EUF-fördraget.

4.3. Materiell rättslig grund

4.3.1. Principer

Den materiella rättsliga grunden för ett beslut enligt artikel 218.9 i EUF-fördraget är främst beroende av syftet med och innehållet i den planerade akt avseende vilken en ståndpunkt intas på unionens vägnar. Om den planerade akten har två syften eller två beståndsdelar av vilka det ena syftet eller den ena beståndsdelan kan identifieras som det eller den huvudsakliga, medan det eller den andra endast är av underordnad betydelse, måste det beslut som antas enligt artikel 218.9 i EUF-fördraget ha en enda materiell rättslig grund, nämligen den som krävs med hänsyn till det huvudsakliga eller avgörande syftet eller den huvudsakliga eller avgörande beståndsdelan.

4.3.2. Tillämpning i det aktuella fallet

Det huvudsakliga syftet med och innehållet i den planerade akten rör den gemensamma handelspolitiken. Den materiella rättsliga grunden för det föreslagna beslutet är därför artikel 207.4 i EUF-fördraget.

4.4. Slutsats

Den rättsliga grunden för förslaget till beslut bör vara artikel 207.4 första stycket jämförd med artikel 218.9 i EUF-fördraget.

⁶ Domstolens dom av den 7 oktober 2014, Tyskland/rådet, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punkterna 61–64.

Förslag till

RÅDETS BESLUT

om den ståndpunkt som ska intas på Europeiska unionens vägnar i Världshandelsorganisationens råd för handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 207.4 första stycket jämförd med artikel 218.9,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och

av följande skäl:

- (1) Avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen och även avtalen i bilagorna 1, 2 och 3 till det avtalet (*Marrakechavtalet*) ingicks av unionen genom rådets beslut 94/800/EG¹ och trädde i kraft den 1 januari 1995.
- (2) Enligt artikel 66.1 i avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (*Trips-avtalet*), i bilaga 1C till Marrakechavtalet, ska Världshandelsorganisationens råd för handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter (*Trips-rådet*), efter vederbörligt motiverad begäran från en minst utvecklat medlem, medge förlängning av den övergångsperiod under vilken dessa medlemmar inte behöver tillämpa bestämmelserna i Trips-avtalet, med undantag för artiklarna 3–5.
- (3) Den nu gällande övergångsperioden löper ut den 1 juli 2021, i enlighet med Trips-rådets beslut av den 11 juni 2013².
- (4) Den 1 oktober 2020 lämnade Tchad, på gruppen av minst utvecklade medlemsländers vägnar, in en formell begäran om en förlängning av övergångsperioden³.
- (5) Vid sitt formella möte den 8–9 juni 2021 kommer Trips-rådet att anta ett beslut om denna begäran om förlängning av övergångsperioden enligt artikel 66.1 i Trips-avtalet för de minst utvecklade medlemsländerna (*Trips-rådets beslut*).
- (6) Det är lämpligt att fastställa den ståndpunkt som ska intas på unionens vägnar i Trips-rådet, eftersom Trips-rådets beslut kommer att vara bindande för unionen.
- (7) De minst utvecklade medlemsländerna utgör det mest sårbara segmentet av det internationella handelssamfundet och står inför ekonomiska, finansiella och administrativa begränsningar. De minst utvecklade medlemsländerna behöver politiskt handlingsutrymme och flexibilitet för att kunna hantera sina utmaningar för utvecklingen och mer tid för att genomföra Trips-avtalet.

¹ Rådets beslut 94/800/EG av den 22 december 1994 om ingående, på Europeiska gemenskapens vägnar – vad beträffar frågor som omfattas av dess behörighet – av de avtal som är resultatet av de multilaterala förhandlingarna i Uruguayrundan (1986–1994) (EGT L 336, 23.12.1994, s. 1).

² IP/C/64.

³ WTO-dokument IP/C/W/668.

- (8) En viss nivå av skydd för immateriella rättigheter och säkerställande av skyddet är till nytta för de minst utvecklade medlemsländerna, eftersom immateriella rättigheter är en katalysator för innovation och ett viktigt verktyg för hållbar utveckling. Vissa av de minst utvecklade medlemsländerna har redan vidtagit åtgärder för att genomföra Trips-avtalet och måste uppmuntras att inte sänka den befintliga nivån när det gäller skyddet av immateriella rättigheter och säkerställandet av skyddet.
- (9) En förlängning av övergångsperioden utan tidsbegränsning, såsom föreslagits av gruppen av minst utvecklade medlemsländer, skulle fördröja processen att successivt integrera dessa medlemsländer – i egenskap av medlemmar i det multilaterala handelssystemet – i det internationella immaterialrättssystemet på grundval av de minimikrav som fastställs i Trips-avtalet.
- (10) Det är därför lämpligt att förlänga övergångsperioden för genomförandet av Trips-avtalet, med undantag för artiklarna 3–5, för de minst utvecklade medlemsländerna under en begränsad tidsperiod på högst tio år.
- (11) Om Världshandelsorganisationens medlemmar stöder en förlängning av övergångsperioden enligt artikel 66.1 i Trips-avtalet under en längre tidsperiod eller utan tidsbegränsning, bör unionen inte stå i vägen för att enhällighet ska kunna nås.
- (12) De minst utvecklade medlemsländernas begäran om ytterligare ett tolvårigt undantag räknat från och med den tidpunkt då ett medlemsland inte längre tillhör kategorin minst utvecklade medlemsländer tycks falla utanför tillämpningsområdet för artikel 66.1 i Trips-avtalet, eftersom denna artikel bara gäller en förlängning av övergångsperioden för de minst utvecklade medlemsländernas genomförande av vissa bestämmelser i Trips-avtalet. Begäran om ett undantag för länder som inte hör till de minst utvecklade medlemsländerna som en del av ett beslut av Trips-rådet enligt artikel 66.1 i Trips-avtalet bör därför inte stödjas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den ståndpunkt som ska intas på unionens vägnar i Världshandelsorganisationens råd för handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter (*Trips-rådet*) vid dess formella möte den 8–9 juni 2021 ska vara följande:

- (a) De minst utvecklade medlemsländerna bör inte vara skyldiga att tillämpa bestämmelserna i avtalet om handelsrelaterade immaterialrätter (*Trips-avtalet*), med undantag för artiklarna 3–5, under en begränsad tidsperiod på högst tio år, eller fram till dess att de upphör att vara ett av de minst utvecklade medlemsländerna, beroende på vad som infaller först.
- (b) Om Världshandelsorganisationens medlemmar stöder en förlängning av övergångsperioden enligt artikel 66.1 i Trips-avtalet under en längre tidsperiod eller utan tidsbegränsning, bör unionen inte stå i vägen för att enhällighet ska kunna nås.
- (c) De minst utvecklade medlemsländerna bör säkerställa att eventuella ändringar av deras lagar, förordningar och praxis under den ytterligare övergångsperioden inte leder till en lägre grad av överensstämmelse med bestämmelserna i Trips-avtalet. Om medlemmar i Världshandelsorganisationen inte stöder en sådan skyldighet för de minst utvecklade medlemsländerna bör unionen emellertid inte stå i vägen för att enhällighet ska kunna nås.

- (d) De minst utvecklade medlemsländernas begäran om ett ytterligare tolvårigt undantag räknat från och med den tidpunkt då ett medlemsland upphör att ingå i kategorin minst utvecklade medlemsländer bör inte stödjas, eftersom detta faller utanför tillämpningsområdet för artikel 66.1 i Trips-avtalet.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till kommissionen.

Utfärdat i Bryssel den

*På rådets vägnar
Ordförande*